

ایران صدرنشین مواد مخدر در جهان!

بهرام رحمانی

رشد بی سابقه اعتیاد در ایران، هولناک و تکان دهنده است. طبق آخرین آمار ارائه شده از سوی سازمان ملل، ۱۳ میلیون ایرانی در جمع خانواده‌های معتاد قرار دارند؛ بنابراین، ایران به نسبت جمعیت در صدر کشورهای مصرف‌کننده مواد مخدر در دنیا قرار دارد.

بدین ترتیب رژیم جمهوری اسلامی، نه تنها به دلیل اعدام دسته جمعی زندانیان سیاسی، اعمال شکنجه‌های هولناک بر زندانیان سیاسی، سنگسار و قطع اعضای بدن انسان‌ها با اتکا به قوانین وحشیانه اسلامی، آموزش و سازماندهی جوخه‌های ترور، کودک‌آزاری، سرکوب سیستماتیک زنان، استثمار شدید مزدبگیران و سرکوب جنبش کارگری و جنبش‌های دیگر نظیر جنبش جوانان و دانشجویان، زنان و مردم محروم و تحت ستم، تهدید و ترور نویسندگان و روزنامه‌نگاران و غیره معروف بوده است، اکنون نیز در سازماندهی معتاد کردن جوانان برای کسب سود از بازار میلیاردی فروش مواد مخدر و رها شدن از اعتراض جوانان با مبتلا کردن آنها به افیون، صدرنشین کشورهای جهان شده است.

هر کسی که کوچک‌ترین آشنایی به مسائل اقتصادی، سیاسی و اجتماعی داشته باشد، بلافاصله درباره رشد صعودی اعتیاد در ایران خواهد گفت که با تعدادی قاچاقچی سودجو نمی‌توان در ابعاد وسیع مواد مخدر جا به جا کند و انسان‌ها را در سطح چند میلیونی معتاد کرد؛ مگر این که باندهای مافیای رژیم، پشت صحنه سازمانده و گرداننده اصلی آن باشند. برای مثال چند سال پیش یکی از مقامات رژیم جمهوری اسلامی در کردستان، خطاب به جوانان گفته بود که بلایی به سرتان خواهیم آورد که هرگز از آن رهایی نخواهید یافت. از این رو حداقل در کردستان و استان کرمانشاه، شواهد و قرائن زیادی وجود دارد که نشان می‌دهند باندهای توزیع مواد مخدر تحت حمایت «سرداران و سالاران» سپاه پاسداران، مامورین انتظامی، نیروهای بسیج، وزارت اطلاعات، و فرقه‌هایی که تحت عنوان «حزب و سازمان» در کلیه دم و دستگاه رژیم از بالا تا پایین حضور دارند، قرار دارند.

بنا به آمارهای رسمی منتشرشده از سوی مقامات و ارگان‌های رژیم، روزانه ۲۰۰۰ کیلو از انواع مواد مخدر در ایران مصرف می‌شود که سالانه فقط ۱۲۰ تن از این مواد افیونی کشف و ضبط

می‌شود. استفاده از مواد مخدر در تاریخ ایران، به ویژه در دوره حاکمیت جمهوری اسلامی، یکی از مهم‌ترین و اصلی‌ترین مواد مجالس و مهمانی‌های «علما و بزرگان و مقامات عالی‌رتبه» است. اعتیاد هم مانند همه گوشه‌های حیات اجتماعی طبقاتی است، یعنی مقامات به اصطلاح لشکری و کشوری و پولداران، هرگز کارشان به کلانتری‌ها، بیمارستان‌ها و گوشه خیابان خوابیدن و جان دادن، کشیده نمی‌شود که آماری از آن‌ها وجود داشته باشد، بلکه قربانیان آن اصولاً افراد متوسط و پایین جامعه هستند که به دلایل متعددی از جمله فشارهای اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و خانوادگی در دام مخوف هیولای اعتیاد گرفتار شده‌اند.

آقازاده‌هایی که در ناز و نعمت می‌لوند و شبانه‌روز از هزار و یک تفریح از جمله مواد مخدر نیز استفاده می‌کنند، سازمان‌دهندگان اصلی توزیع مواد مخدر و اجناس قاچاق هستند و از این راه، ثروت‌های کلانی نیز به جیب زده‌اند. مهم‌تر از همه در طول تاریخ معروف است که آخوند جماعت اگر تریاک نکشد، نمی‌تواند در بالای منبر خرافات و مزخرفات مذهبی را با توسل به انواع و اقسام تزویر و ریا و شیون سرهم‌بندی کند و به خورد عوام‌الناس دهد. جماعتی که برای کسب پول و ثروت و قدرت و نگهداری آن، به هر جنایتی متوسل می‌شوند، قطعاً از درآمد میلیاردی مواد مخدر نیز نمی‌توانند چشم‌پوشی کنند.

براساس اقرار علی‌هاشمی، جانشین رییس جمهور در ستاد مبارزه با مواد مخدر، مواد مخدر با ۱۵۰ روش وارد زندان‌ها می‌شود و در هر ساعت ۴۴ ایرانی در ارتباط با مواد مخدر دستگیر می‌شوند. اخیراً نیز فاش شده است که بسیاری از زنان زندانی، حتی زنانی که محکوم به حبس ابد هستند، حامله شده‌اند. آیا غیر از عوامل و عناصر خود رژیم، کس دیگری می‌تواند مواد مخدر را به زندان‌ها وارد کند و یا به زنان زندانی تجاوز نماید؟!

نگاهی به چند آمار رسمی ضد و نقیض که از فیلترهای سانسور گذشته و در روزنامه‌ها درج شده است، می‌اندازیم:

— پلیس ایران در سال ۱۳۸۲، حدود ۲۰۱ هزار تن تریاک کشف کرده است که ۱۸۰ هزار تن، یعنی ۹۰ درصد از این کشفیات در استان‌های سیستان و بلوچستان، خراسان، کرمان، هرمزگان، یزد و فارس بوده است.

— کشفیات تریاک در سال ۱۳۸۲، نسبت به سال ۱۳۸۱ که ۱۳۱ هزار تن بوده، حدود ۵۴ درصد رشد داشته است.

— در نیمه اول سال ۲۰۰۴ (اواسط دی ۸۲ تا خرداد ۸۳)، آمار کشفیات مواد مخدر در ایران

۱۲۰ تن بوده که ۸ تن آن مرفین، ۳۵ تن حشیش و مابقی تریاک و هروئین بوده است.

— ۱۷ تن از حشیش‌های کشف‌شده به مقصد کشورهای عربی حوزه خلیج فارس در حال قاچاق بوده است.

— ۱۲۰ هزار هکتار زمین زیرکشت مواد مخدر در افغانستان وجود دارد که مرکز اصلی آن اراضی اطراف رود هیرمند به ویژه استان هلمند در نزدیکی مرزهای ایران است.

— منابع سازمان ملل، حجم مواد مخدر تولیدی افغانستان در امسال را حدود ۵ هزار تن تخمین می‌زنند. این رقم در سال ۱۳۸۱، حدود ۳۴۰۰ تن و در سال ۱۳۸۲، حدود ۳۸۰۰ تن بوده است. بنابراین پس از اشغال نظامی افغانستان توسط نیروهای آمریکایی و متخدینش، تولید مواد مخدر در آن کشور افزایش یافته است.

— با توجه به تولید ۵ هزار تن مواد مخدر در افغانستان، قیمت تریاک در فصل فروش امسال که از اواخر بهار شروع می‌شود، نسبت به سال گذشته ۶۰ درصد کاهش یافته است. یعنی مصرف‌کنندگان به راحتی می‌توانند آن را تهیه کنند.

— آمارها نشان می‌دهد که ورود مواد مخدر به ایران، به دلیل افزایش سطح تولید در افغانستان، در سال ۱۳۸۲، نسبت به مدت مشابه در سال ۱۳۸۱، حدود ۲۰ درصد رشد داشته است.

— حجم بازداشت‌های ناشی از «مبارزه» با مواد مخدر، در سال ۱۳۸۲، حدود ۳۶۷ هزار نفر بوده که ۲۵۸۵۰۰ نفر از آن معتاد و ۱۰۸۵۰۰ نفر را قاچاقچیان تشکیل داده‌اند.

— تعداد معتادین به مواد مخدر در ایران ۲۰۰۰۰۰۰ نفر و گنجایش مراکز بازپروری معتادان فقط ۱۰ هزار نفر است.

— ۶۰ درصد معتادان خیابانی دستگیرشده در یکی از عملیات‌های پلیس که در ۸۴ نقطه اصلی آلوده تهران انجام شده، متاهل هستند که سابقه ۳ تا ۲۰ سال اعتیاد دارند.

— کشفیات هروئین، یعنی یکی از خطرناک‌ترین انواع مواد مخدر در سال ۱۳۸۲، حدود ۳۸۰۰ کیلو بوده که نسبت به سال قبل ۲۹ درصد افزایش یافته است.

— مرگ و میر معتادان ایرانی، در سال ۱۳۸۲، نسبت به سال ۱۳۸۱، از ۳۵۰۰ نفر به ۴۵۰۰ نفر رسیده است.

— ۶۰ درصد پرونده‌های قضایی مرتبط با قاچاق پستی مواد مخدر از سال ۱۳۷۰ تاکنون هنوز مفتوح است که دلیل اصلی آن جعلی بودن آدرس‌هاست. (۱)

در پژوهشی که به بررسی برخی مشخصات معتادان نوجوان ایرانی مراجعه کننده به یک مرکز اعتیاد تهران با حداکثر ۲۰ سال سن شامل جنسیت، زمان شروع، نوع مواد مصرفی، روش مصرف، سابقه ترک، وضعیت خانوادگی، وضعیت اجتماعی، اقتصادی، وجود علائم روانی، سابقه اقدام به خودکشی پرداخته است، مشخص شد ۹۸/۴۶ درصد مراجعه کنندگان مرد بوده اند. طبق این پژوهش، کمترین سن شروع به اعتیاد ۸ سالگی است. ۷۹/۹۹ درصد از آنان بیشترین ماده مورد مصرف خود را تریاک و هروئین و بالاترین روش مصرف را تدخین (۴۳/۱۸) درصد در مورد تریاک و ۵۷/۱۴ درصد برای هروئین) عنوان کرده اند. در ۷۶/۹۳ درصد این افراد حداقل یک بار سابقه ترک وجود داشته است. (۲)

پژوهش فوق مشخص کرده است که ۷۳/۸۴ درصد آنان وضعیت ناهنجار اجتماعی-اقتصادی و ۶۰ درصد وضعیت ناهنجار خانوادگی از نظر عاطفی داشته اند. در تمام این افراد علائم روانی بیش از همه اضطراب و افسردگی و در ۲۱/۵۳ درصد از آن ها سابقه مراجعه به مراکز سرپایی یا بستری روان پزشکی به دلیل علائم روانی وجود داشته که از میان عده اخیر در ۲۸/۵۷ درصد موارد سابقه اقدام به خودکشی بیان شده است.

در یک پژوهش دیگری که توسط معاونت پیشگیری سازمان بهزیستی جمهوری اسلامی در مورد مصرف مواد مخدر نشان می دهد، سهم نسبتاً بالای نوجوانان در کل جمعیت معتادان کشور ۱۳ درصد است که ۷۶/۹۳ درصد از آن ها سابقه لااقل یک بار ترک اعتیاد دارند و این به خوبی پایین بودن سن شروع اعتیاد در کشور را نشان می دهد و هشدار و زنگ خطر جدی برای کل جامعه ایران است. مصرف مواد مخدر نوجوانان و جوانان ایرانی را علاوه بر معضلات و مشکلات نفس گیری که بر سر راه زیست و زندگیشان قرار می گیرد، به بیماری های مسری به ویژه بیماری هپاتیت و ایدز مبتلا می سازد و به ارتکاب جرایم گوناگون نیز می کشاند.

دکتر شهلا احمدی، معاون پیشگیری از آسیب های بهزیستی تهران نیز با اشاره به این که در ۲۰ سال اخیر، رشد ابتلا به مواد مخدر سه برابر شده است، گفت: «در سال ۷۷ تعداد معتادان کشور ۲ میلیون نفر بوده است؛ در حالی که در سال ۸۰، این رقم به ۳ میلیون و ۸۵۰ معتاد در کشور رسید.» (۳)

مدیرکل مرکز مبارزه با مواد مخدر نیروی انتظامی تهران اعلام کرد: از دو میلیون معتادی که در کشور وجود دارد، در سال گذشته، حدود ۴۲۹۶ نفر به دلیل سوء مصرف مواد جان خود را از دست داده اند. در این مدت حدود ۴۸ هزار و ۷۷۲ نفر در امر مواد مخدر دستگیر شدند که

۳۰۲ نفر آن‌ها زن بودند. ۳۰ نفر از قاچاقچیان دستگیر شده مرد و ۳۵ نفر آن‌ها زن بودند. در جریان پاک‌سازی ۱۵۷ نقطه آلوده در شهر تهران، ۴۹ هزار و ۹۷۳ نفر دستگیر شدند که از این تعداد ۲۶ هزار و ۵۶ نفر معتاد و ۱۷ هزار و ۷۹۱ نفر خرده‌فروش بوده‌اند. در ۹ ماه گذشته، ۴۱ هزار و ۴۳۲ پرونده قضایی برای معتادان مواد مخدر تشکیل شده است. در ۶ ماه گذشته، ۳ تن ۶۰۸ کیلوگرم انواع مواد مخدر کشف و شناسایی شده است که ۲ تن آن تریاک، یک تن حشیش، ۲۰۰ کیلوگرم هروئین و مقداری از سایر مواد بوده است. وی گفت: ظرفیت اردوگاه قرچک ورامین تنها هزار نفر است؛ در حالی که شهر تهران حدود ۵ هزار معتاد و کارتن‌خواب تزریقی وجود دارد. (۴)

ایران، دارای مرزهای مشترک طولانی با افغانستان (۹۴۵ کیلومتر) و پاکستان (۹۷۸ کیلومتر) است، به همین دلیل ایران، بهترین محور ترانزیت مواد مخدر به اروپا است. براساس گزارش اخیر سازمان ملل متحد، نزدیک به یک هزار و ۶۰۰ میلیارد دلار گردش سالانه پول بابت خرید و فروش مواد مخدر در جهان است. همچنین براساس گزارش‌های بین‌المللی در سال ۲۰۰۳، ۲۰۰ میلیون معتاد، ۱۰ میلیون شبکه قاچاق و نزدیک به یک و نیم میلیون نفر که به نحوی با پدیده مواد مخدر درگیر بودند در جهان مورد شناسایی قرار گرفته‌اند. همچنین براساس گزارش‌های رسمی، در ۲۰ سال گذشته، حدود دو میلیون و ۵۰۰ هزار نفر در ارتباط با قاچاق و مصرف مواد مخدر در ایران دستگیر شده‌اند.

اعتیاد در ایران، حتی به مدارس نیز کشیده شده است. بنا به گفته رییس تربیت بدنی و تندرستی آموزش و پرورش تهران، نزدیک به ۱۱۴۰۰ دانش‌آموز معتاد تحت پوشش طرح ترک اعتیاد قرار می‌گیرند. مطابق این آمار، تنها بخشی از معتادان مدارس را در برمی‌گیرد، در هر مدرسه حداقل یک‌صد دانش‌آموز معتاد به موارد مخدر هستند. رییس تربیت بدنی، ۱۱ منطقه آموزش و پرورش تهران را که پیش از مناطق دیگر در معرض اعتیاد قرار دارند به این شرح اعلام کرد: مناطق ۴، ۵، ۸، ۱۰، ۱۲، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸ و ۱۹ شهر تهران. دانش‌آموزان معتادی که دست‌چین شده‌اند، قرار است در سال تحصیلی جدیدی که آغاز شده است تحت پوشش طرح «مدرسه سه مروج سلامت» که در واقع به نوعی «ترک اعتیاد» است، قرار گیرند. مدیران مدارس، دانش‌آموزان معتاد را شناسائی کرده و به این گروه معرفی می‌کنند.

با توجه به آمارهای بالا، معضل اعتیاد در ایران به یک بحران اجتماعی تبدیل شده است که متأسفانه روزانه جان تعدادی از انسان‌ها را می‌گیرد و تعداد هر چه بیشتر را نیز مبتلا

می‌سازد. ریشه اصلی این بحران را باید در بطن سیاست‌های غیرانسانی اقتصادی و اجتماعی جمهوری اسلامی جست‌وجو کرد. این رژیم تاکنون، هیچ قاچاقچی عمده فروش را معرفی نکرده است، در حالی که ده‌ها هزار از خرده‌فروش‌ها و قربانیان این مواد افیونی سرمایه‌داران، یعنی معتادان را دستگیر و زندان و اعدام کرده است. زیرا باندهای عمده توزیع مواد مخدر در پناه عوامل و عناصر و ارگان‌های رژیم قرار دارند. بنابراین تا روزی که جمهوری اسلامی سرپاست نباید انتظار داشت، معضل اعتیاد مانند هر بحران اجتماعی دیگر، حتی مهار شود.

در چنین شرایطی تشکل‌های مردمی، از جمله برای کمک به معتادان جایگاه ویژه‌ای پیدا می‌کنند. ضروری است که دست‌اندرکاران و فعالین مسایل اجتماعی و سیاسی با همکاری روان‌شناسان و پزشکان داوطلب مراکزی را به وجود بیاورند و افراد معتاد را به عنوان انسانی که مجرم نیست، تحت حمایت خود قرار دهند و برای ترک اعتیاد آن‌ها با استفاده از متدهای علمی و پزشکی بکوشند. معتاد کسی است که به دلایل فشارهای اقتصادی، سیاسی و اجتماعی به این معضل و یا به این بیماری دچار شده است. بنابراین به معضل اعتیاد باید از زاویه مشکلات اقتصادی و اجتماعی نگریست؛ نه به عنوان معضل فردی. مشکلات اقتصادی و نداشتن امکانات رفاهی، شکاف عمیق بین طبقات مرفه و فقیر، محرومیت‌ها، بی‌کاری، فقر و فلاکت و تورم فزاینده، اختناق سیاسی، عدم اطمینان به آینده، یاس و سرخوردگی، شکست‌ها و ناکامی‌ها، فشارهای خانوادگی و غیره از جمله عواملی هستند که فرد را به سوی اعتیاد می‌کشانند.

اعتیاد در ابعاد وسیع و هولناکی که به عنوان یک درد جانکاه و خانمان‌برانداز دامن جامعه ایران را فراگرفته است و روزبه‌روز نیز افزایش پیدا می‌کند، می‌تواند به عنوان نوعی انحراف و بحران اجتماعی، مسائلی نظیر عدم مشارکت در مسایل سیاسی و اجتماعی و فرهنگی، تولید و کارآرایی، مشکلات خانوادگی، طلاق، بی‌کاری و خودکشی و غیره منجر شود. بدون شک جامعه و دولت در قبال جامعه و معتادان مسئولیت دارند. مادام که در ایران، یک دولت مسئول و انسانی وجود ندارد، تشکل‌های توده‌ای در حد توان و ظرفیت خود می‌تواند، این خلاء بزرگ را پر کند. نباید فراموش کنیم که اعتیاد، یک معضل و بیماری اجتماعی بوده و طبیعتاً راه حل آن نیز یک راه اجتماعی است. بنابراین اعتیاد، یکی از مهم‌ترین آسیب‌های جامعه ایران محسوب می‌شود پس باید به یاری معتادان بشتابیم.

۱۲ ژانویه ۲۰۰۵

منابع:

۱ - روزنامه وقایع اتفاقیه، ۴ تیر ماه ۱۳۸۳

۲ - خبرگزاری سینا، یکشنبه ۷ تیر ماه ۱۳۸۳

۳ - خبرگزاری کار ایران، ایلنا، ۷ آذر ۱۳۸۳

۴ - خبرگزاری کار ایران، ایلنا، ۲۴ آذر ۱۳۸۳

برگرفته از جهان امروز شماره ۱۴۲